

DOI: 10.33663/0869-2491-2026-37-804-814

УДК 342.5

Є. Г. ЗАЄЦЬ,аспірант Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України*

ORCID: 0009-0008-6884-2884

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПАРЛАМЕНТУ

Стаття присвячена узагальненню зарубіжного досвіду цифрової трансформації парламенту, його організації та діяльності, визначенні на цій основі ключових закономірностей і тенденцій, доцільності їх урахування в українських реаліях. Спостерігається активне впровадження цифрових інструментів, що забезпечує відкритість і доступність виборців до інформації, документів, законодавчої процедури, баз даних, громадського обговорення, експертизи, підвищення результативності діяльності депутатів, працівників парламентських, дослідницьких служб, якості й дієвості законодавства, механізмів його реалізації. Виокремлено успішні практики Великої Британії, Естонії, Франції, Канади, Німеччини, Австралії та ін., особливості використання ШІ у роботі законодавчих органів, прийнятності електронного голосування. Відзначено необхідність удосконалення конституційно-правових засад організації та діяльності Верховної Ради України в умовах цифровізації і протидії агресії росії, поширених безпекових гібридних загроз і ризиків.

Ключові слова: парламент, цифровізація, парламентаризм, конституціоналізм, е-голосування, зарубіжний досвід, Європарламент, законодавча діяльність.

Zaiets Yevhen. Foreign experience of digital transformation of parliament

The article is devoted to generalizing foreign experience in the digital transformation of parliament, its organization and activities, identifying key patterns and trends on this basis, and the feasibility of taking them into account in Ukrainian realities. There is an active implementation of digital tools that ensure openness and accessibility of voters to information, documents, legislative procedure, databases, public discussion, expertise, increasing the effectiveness of the activities of deputies, employees of parliamentary and research services, the quality and effectiveness of legislation, and mechanisms for its implementation. Interesting successful practices of Great Britain, Estonia, France, Canada, Germany, Australia etc. are highlighted, as well as the features of the use of AI in the work of legislative bodies, the acceptability of electronic voting. The need to improve the constitutional and legal foundations of the organization and activities of the Verkhovna Rada of Ukraine, in the conditions of digitalization and counteraction to russian aggression, and widespread hybrid security threats and risks, is noted.

* **Zaiets Yevhen**, Postgraduate Student of Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine

Keywords: *parliament, digitalization, parliamentarism, constitutionalism, e-voting, foreign experience, European Parliament, legislative activity.*

Постановка проблеми. Динаміка сучасного державотворення, конституціоналізму, національної правової системи, з урахуванням євроінтеграційних процесів, правового режиму воєнного стану, імплементації міжнародно-правових стандартів у законодавство України, модернізації правової свідомості й правової культури, супроводжується цифровізацією усіх сфер суспільно-державного життя, правотворчості й правозастосування. Тому закономірним є привернення уваги науковців і громадськості до існуючих конституційних традицій, теорії і практики парламентаризму, кращого вітчизняного і зарубіжного досвіду організації і діяльності парламентів, парламентських й інших пов'язаних процедур, форм і пріоритетів міжпарламентської взаємодії під впливом інтенсивної диджиталізації, розвитку цифрового конституціоналізму. Сучасні трансформаційні процеси демонструють наявність як значних переваг й можливостей, так і ризиків та викликів, зокрема, безпекового, технічного та ін. характеру, що зумовлюють актуальність дослідження спрямованого передусім вивчення досвіду й перспектив модернізації законодавчого регулювання конституційно-правового статусу законодавчого органу, а також з іншими органами публічної влади взаємодії з іншими владними інституціями та громадськістю.

Мета статті полягає в узагальненні зарубіжного досвіду цифрової трансформації парламенту, його організації та діяльності, визначенні на цій основі ключових закономірностей і тенденцій, доцільності врахування успішних практик в українських реаліях.

Стан опрацювання проблеми. Наукові здобутки українських та зарубіжних учених останніх років стосуються переважно е-демократії та її складових – е-урядування, е-парламенту тощо. Цим питанням приділяли увагу чимало дослідників, зокрема Ю. Барабаш, О. Батанов, І. Корж, Т. Костецька, В. Демиденко, В. Політанський, С. Чукут, С. Панцир, В. Шаповал, В. Серьогін, І. Словська, Д. Гребенюк, М. Дурдинець, І. Звоздецька, О. Скрипнюк, М. Савчин, Ю. Фрицький, О. Романчук, В. Марченко, І. Щебетун, В. Теліпко, А. Когут, І. Ліндгрєн, Б. Ван Везель та ін. Своєю чергою на політико-правових аспектах цифровізації, необхідності прийняття та імплементації стандартів у цій сфері, цифрового парламентаризму і конституціоналізму, використання ШІ у цій сфері акцентують Н. Бочарова, Н. Камінська, М. Костицький, Н. Омельченко, О. Галушак, О. Гиляка, Г. Машлій, М. Карандась, А. Самойленко та ін. Особливо слід виокремити наукові праці І. Динник «Цифровий парламент: можливості та виклики для роботи народних депутатів в умовах війни» (2025)¹, А. Фокіної «До питання використання штучного інтелекту у законотворчій діяльності» (2025)², де підкреслюється важливість і ефективність використання сучасних цифрових інструментів на шляху кардинальних змін у роботі парламентів. Окремої уваги заслуговує «Посібник з

цифрової трансформації в парламентах», підготовлений Міжпарламентським союзом (IPU) та Асоціацією генеральних секретарів парламентів (ASGP) (2023)³, зокрема, в контексті його врахування для вдосконалення організації та діяльності Верховної Ради України.

Виклад основного матеріалу. Як і будь-яка інша сфера сучасного державотворення, парламентаризм в одному із його багатограних значень, на нашу думку, не уявляється без цифрового прогресу або розвитку. Це підтверджують результати діяльності окремих національних парламентів, Європейського Парламенту, а також міжпарламентських об'єднань. Йдеться про «Цифровий компас» для цифрового десятиліття ЄС (2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade)⁴, що поширюється на сфери управління, інфраструктури і бізнесу, професійного розвитку; Цифрове десятиліття ЄС «цифрового суверенітету», хартії цифрових прав і відповідні закони про цифрові послуги (DSA), про штучний інтелект (AIA), про цифрові ринки (DMA) тощо. Їх реалізація демонструє адаптацію цінностей сучасного конституціоналізму і парламентаризму до реалій цифрового суспільства, спрямовуючись на забезпечення прав особи, належної реалізації правового статусу посадової особи (наприклад, парламентаря, службовців парламентських служб, дослідницьких центрів) у цифровому середовищі⁵.

Водночас існуючі рейтинги і звіти у цьому напрямі засвідчують відповідний цифровий прогрес і зрілість українського парламенту, який увійшов у топ-15 законодавчих органів влади у світовому просторі за рівнем цифрового урядування і стратегування (World e-Parliament Report 2024). Така оцінка базується на опитуванні 115 парламентів і палат у 86 країнах, причому сформований Індекс цифрової зрілості стосується ряду сфер: цифрового управління, інфраструктури, парламентських систем, підтримки парламентських користувачів, цифрового контенту, залучення громадськості. У звіті підкреслюється, що парламенти інвестують більше людських і фінансових ресурсів у цифрове управління, першу з цих шести сфер, за 10-бальною системою Індексу цифрової зрілості найбільше балів отримали парламенти Бразилії (Палата депутатів, Сенат), Канади (Палата громад), Чилі (Палата депутатів), Європейського Парламенту, Фінляндії, Ірландії, Ізраїлю, Парагваю (Палата депутатів), Словаччини. Верховна Рада України за цим індексом досягла 8 балів, на який вплинули особливо такі показники: цифрове врядування, стратегія та управління; цифровий контент і видавнича справа; залученість громадськості⁶.

Міжпарламентський союз як авторитетна міжнародна організація, що об'єднує нині 162 національні парламенти, підтримує розвиток парламентської дипломатії, зміцнення демократії і сталого розвитку, є своєрідним майданчиком для обміну досвідом, аналізує цифрову зрілість парламентів, парламентських служб. Він підкреслює, що переважна більшість парламентів мають багаторічні цифрові стратегії. Зокрема, у Цифровій стратегії парламенту Великої Британії на 2024–2027 роки для Палати громад і Палати лор-

дів стратегічними пріоритетами парламенту щодо інформації, даних та цифрових технологій вказано: 1) гарантії, що цифрові послуги є гнучкими, безпечними та стійкими в умовах мінливих загроз; 2) відповідність прогресу в галузі цифрових технологій для підтримки парламентських функцій і сучасних робочих практик, залучаючи та надаючи можливість членам парламенту, співробітникам належним чином використовувати цифрові технології; 3) зробити цифрові технології більш стійкими й масштабованими, усунувши існуючі перешкоди та оновивши операційні моделі; 4) надати Парламенту Великої Британії змогу безпечно використовувати свої дані та інформацію⁷. Широко використовуються онлайн-платформи для залучення громадян до законодавчого процесу, зокрема, цифрові технології для обговорення законопроектів, узагальнення громадської думки та аналітики. Але не позбавлені проблем процеси цифровізації парламентської діяльності, наприклад, через технічні збої під час онлайн-голосувань та недовіру до їх результатів з боку окремих політичних сил.

Аналогічні стратегії, прийняті у Франції, Греції, Австралії та багатьох інших державах, сприяли розробці оперативних планів та дій у цифровому середовищі. Також запроваджені дорожні карти цифровізації парламенту, виходячи з науково обґрунтованих концепцій організаційної реструктуризації або цифрових національних планів⁸. На нашу думку, вони забезпечують комплексність і системність, плановість і послідовність підходів і заходів у напрямі цифровізації організації та діяльності парламентів.

Загалом цікавий французький досвід протидії дезінформації, забезпечення кібербезпеки, безпеки цифрових платформ, захисту конфіденційної інформації. Тут існує розгалужена інституційна мережа міжвідомчих організацій, на які покладено такі функції і завдання, діють численні законодавчі акти у цій сфері. Наприклад, Національна агенція з безпеки інформаційних систем (Agence nationale de la sécurité des systèmes d'information, ANSSI) – міжвідомча структура, предметом діяльності якої є координація дій органів влади у сфері кібербезпеки, визначення урядової стратегії кіберзахисту та вжиття відповідних заходів спільно з іншими органами влади, зокрема парламентом (Національна асамблея, Сенат), Національною комісією з контролю за виборчою кампанією (CNCSEP) тощо, продовжує функціонування установ, що існували з 1940-х років з питань оборони і національної безпеки, безпеки державних інформаційних систем⁹⁻¹⁰. У Франції активно впроваджуються: стратегія *Assemblée Numérique*, цифрові технології у парламентській діяльності, сучасні платформи електронного документообігу, проведення онлайн-засідань і громадських консультацій, причому існує суворий контроль за безпекою даних.

Естонію часто називають «цифровою республікою». Як відомо, це одна з перших країн, де впроваджено електронний (цифровий) парламент у повному обсязі. Електронна система голосування та документообігу «*e-Riigikogu*» дає змогу депутатам брати участь у засіданнях, голосувати дистанційно. Тут

спостерігається високий рівень довіри до цифрових інструментів завдяки прозорим процедурам аудиту й регулярному моніторингу систем кібербезпеки, проте все ж таки іноді виникають проблеми через кібератаки і ризики втручання у процесі прийняття рішень. Аналогічні здобутки в організації парламентської діяльності в Німеччині, тут високий рівень інтеграції цифрових рішень у роботі Бундестагу. Німецьке законодавство гарантує конфіденційність даних і захист парламентських інформаційних систем від несанкціонованого доступу, передбачає регулярні аудити цифрових систем, що забезпечують надійність та довіру до цифрових механізмів у парламентській діяльності.

Крім окремих здобутків держав – членів Європейського Союзу, варто відзначити цифрову зрілість і наднаціональної парламентської інституції – Європарламенту, що системно інтегрував цифрові платформи для обміну інформацією, електронного голосування та комунікації з громадянами, забезпечення його відкритості, доступності й прозорості. Так, цьому сприяла система «e-Parliament», забезпечуючи доступ до документів, законодавчої процедури, баз даних Європейського Парламенту, підвищуючи результативність роботи його депутатів, моніторингу процесу прийняття рішень у ЄС¹¹. Водночас країни ЄС активно працюють над забезпеченням кібербезпеки, адже цифрові інфраструктури парламентів стають мішенню для кібератак, що можуть мати як технічні, так і політичні наслідки.

Слід констатувати, що протягом тривалого часу використовуються цифрові / електронні інструменти і в парламентах інших країн. Зокрема, у Канаді це інструменти обговорення законодавчих ініціатив LEGIS – сайт, що забезпечує доступ до такої інформації; деталі про прийняття законопроекту в сенаті і палаті громад; текст законопроекту; результати голосування; основні виступи; дані про набрання чинності; державні пресрелізи і довідники. LEGISinfo функціонує завдяки спільним зусиллям Сенату, Палати громад і бібліотеки Парламенту Канади. Важливо, що громадяни і юридичні особи мають можливість скерувати через вебсторінку комітету чи електронною поштою бріф зі своїми рекомендаціями і коментарями щодо питань, які розглядаються в парламенті, брати участь в обговоренні законодавчих ініціатив особисто або використовуючи відеоконференцію; так само громадяни мають можливість подати або підписати електронну петицію до Парламенту Канади¹².

Цифрова трансформація Парламенту Австралії демонструє протягом десятиріччя ефективну роботу вебдодатку ParlWork, оптимізованого для мобільних пристроїв, що дає змогу користувачам отримувати доступ до інформації про роботу Сенату і Палати представників, їх порядок денний, законотворчість, рух законодавчих актів тощо. Тут діє електронний кабінет громадянина / виборця ParlWork на сайті «Мій парламент», забезпечується користувачу можливість отримувати повідомлення електронною поштою щоденно, щотижнево чи щомісячно, залежно від об'єкта відстеження¹³.

Досвід Національної асамблеї Замбії, де було запроваджено дистанційну участь депутатів у законодавчому процесі за допомогою додатку eChamber, що дає змогу реєструватись для відвідування, отримувати доступ до інформації про засідання, виступати, складати порядок денний, залучати співробітників апарату, а також голосувати, викликав зацікавленість з боку інших парламентів регіону. Поряд з цим як європейський, так і африканський досвід демонструє успішну реалізацію вебсайту парламентського моніторингу – у Великій Британії платформа «TheyWorkForYou», PMG у ПАР, програма Mzalendo і платформа «Dokeza» в Кенії, де громадяни можуть залишати відгуки про діяльність парламентарів¹⁴⁻¹⁷.

Отже, зазначені ініціативи, безумовно, сприяють утвердженню відкритих, інклюзивних і підзвітних парламентів, а також розширюють реальну участь громадськості у законотворчій діяльності. Це підтверджується науковими розвідками з відповідної тематики та науково-експертним аналізом, здійсненим національними й міжнародними експертами.

У багатьох державах існують публічні й безкоштовні спеціалізовані сервіси для роботи з нормативними документами, орієнтовані на звичайних громадян та юристів, держслужбовців, суддів, адвокатів тощо (Австрія, Угорщина, Естонія, Канада, Данія, Фінляндія, Німеччина, Польща, Греція, Європарламент). Деякі парламенти активно застосовують ШІ на вебсайтах у певних процесах. Зокрема, Естонія для розпізнавання мовлення, пошуку в базах відкритих даних, тестує різні інструменти й проводить навчання, є пошуковий помічник ШІ. Данія використовує ШІ для обробки текстів і створення офіційних звітів пленарних засідань. Фінляндія проводить тестування застосування ШІ, зокрема, для транскрипції дебатів і використання Microsoft Copilot у роботі держслужбовців. Угорщина має інфраструктуру для інтеграції ШІ в систему розпізнавання мовлення (Speechmatics) для стенографістів. Литва застосовує перекладацьку програму TILDE з плагіном ШІ, а на індивідуальному рівні використовуються ChatGPT, Claude AI, Copilot. Норвегія використовує ШІ для розпізнавання мовлення, автоматичного маркування метаданих, але з суворим внутрішнім регулюванням. Польща – у вигляді модулів для виявлення мови ворожнечі в консультаційних платформах та підтримки аналітики для експертів. У деяких країнах тривають підготовчі або пілотні проєкти (Бельгія, Греція, Велика Британія)¹⁸.

Загалом вивчення наукових і експертно-аналітичних джерел дає змогу констатувати, що сучасні інновації забезпечують відкритість і доступність, різноманітність цифрових каналів інформації про роботу парламентів, їх взаємодію з громадськістю, що дають підстави стверджувати про розширення інструментів партисипативної або учасницької демократії. Крім звичних електронних засобів зв'язку (контактні форми, спеціальні електронні адреси і т. д.), передбачено можливість запитів на доступ до публічної інформації або скарги онлайн без реєстрації (Албанія, Туреччина); сторінки у соціальних мережах та розсилки використовуються для поширення новин та відпо-

відей (Естонія, Бельгія, Фінляндія); електронні петиції або спеціальні розділи для громадських ініціатив (Канада, Фінляндія, Молдова); спеціальні цифрові сервіси для участі (платформа «Громадянська ініціатива» у Фінляндії уможливорює подавати законопроекти; у Канаді громадяни можуть подавати петиції, виступати перед комітетами, спілкуватися з депутатами, дивитись засідання онлайн через ParlVu/SenVu; у Португалії й Естонії платформи для громадських консультацій; у Молдові електронні петиції через сайт парламенту)¹⁹⁻²⁰.

Усі ці організаційні новації базуються на відповідній законодавчій основі, також враховують виклики пандемій, збройних конфліктів, екологічних та інших катастроф. Однак певною мірою відмінний підхід демонструє досвід США, поєднуючи гнучкість у впровадженні цифрових технологій з жорсткими стандартами кібербезпеки. Конгрес США активно використовує платформи для дистанційних слухань й електронного обігу документів, але питання голосування в онлайн-форматі залишається відкритим, необхідна особиста присутність через технічні ризики, консервативне ставлення до традиційних парламентських процедур.

Зрештою, у вищезгаданому «Посібнику з цифрової трансформації в парламентах» викладено оптимальний алгоритм забезпечення захисту конфіденційної інформації та критичної інфраструктури, включаючи механізм управління інформаційною безпекою, що є основою для управління та нагляду за діяльністю з кібербезпеки в парламенті; оцінку ризиків і аудити безпеки; захист даних і конфіденційність; безпеки мережі і систем; керування користувачами; безпеку мобільних пристроїв; цифрову грамотність і навчання з питань безпеки; реагування на інциденти і звітність; безперервність та аварійне відновлення²¹.

Варто погодитись з необхідністю продовження цифрової трансформації Верховної Ради України, розв'язання проблем подекуди низької якості інформаційних і цифрових послуг, а також нерівномірного доступу громадян до інформаційних ресурсів, публічної інформації²²⁻²³, з урахуванням безпекових і воєнних викликів, євроінтеграційних стратегій та практик.

Висновки. За результатами проведеного аналізу досвіду новачій організації та функціонування парламентів зарубіжних держав, Європейського Парламенту, міжпарламентських об'єднань в епоху цифровізації, результатів моніторингів науково-аналітичних звітів можна зробити певні узагальнення, виокремити ключові закономірності та тенденції. Так, активним є створення і впровадження різноманітних цифрових інструментів, зокрема, вебдодатків, мобільних додатків, електронних кабінетів, інструментів обговорення законодавчих ініціатив, моніторингу діяльності парламентарів і реалізації законодавства, подання електронних петицій, звернень тощо. Це забезпечує відкритість і доступність виборців до інформації, документів, законодавчої процедури, баз даних, громадського обговорення, експертизи, а також доступність і підвищення результативності діяльності депутатів, працівників

парламентських, дослідницьких служб, якість і дієвість законодавства, механізмів його реалізації, установчої і контрольної, інших функцій. Звісно, це розширює можливості й обізнаність громадськості, її ініціативність, комунікацію з парламентарями, міжпарламентську взаємодію, вивчення й обмін досвідом.

Успішним убаचाється досвід цифрової трансформації парламенту, його законодавчої основи, імплементаційних механізмів, процедур у Великій Британії, Естонії, Франції, Канаді, Австралії та ін. Проте неоднорідним є використання ШІ у роботі законодавчих органів, зокрема, у розробці проєктів законів, інших актів, так само як і прийнятності електронного голосування тощо. Водночас актуальним, особливо в умовах протидії агресії росії, поширених безпекових гібридних загроз і ризиків, є подальше вивчення й удосконалення конституційно-правових засад організації та діяльності Верховної Ради України, гарантій реалізації принципів поділу державної влади, системи стримувань і противаг, національної та особистої безпеки, відкритості, захисту персональних даних.

1. Динник І. Цифровий парламент: можливості та виклики для роботи народних депутатів в умовах війни. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». 2025. № 1 (7). С. 80–84. DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2025-1.09>
2. Фокіна А. О. До питання використання штучного інтелекту у законотворчій діяльності / International scientific conference, Riga, the Republic of Latvia, August 25–29, 2025. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-598-3-7>
3. Guide to digital transformation in parliaments. Inter-Parliamentary Union and Association of Secretaries General of Parliaments, 2023. P. 42.
4. Digital Compass: the European way for the Digital Decade. URL: <https://eufordigital.eu/library/2030-digital-compass-the-european-way-for-the-digital-decade/> (дата звернення: 10.12.2025).
5. Заєць Є. Г. Перспективи і виклики для парламентаризму в умовах розвитку цифрового конституціоналізму. *Науковий вісник Ужгород. націон. універ.* Серія Право. 2024. Вип. 84. Ч. 1. С. 144–150. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.21>
6. World e-Parliament Report. 2024. 69 p. URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/reports/2024-10/world-e-parliament-report-2024> (дата звернення: 9.12.2025).
7. Information & Digital Strategy for Parliament 2024–27. URL: https://www.parliament.uk/globalassets/information-and-digital-board/2570_hop_digital_strategy_layout_aw_digital.pdf (дата звернення: 9.12.2025).
8. Dimitris Koryzis, Apostolos Dalas, Dimitris Spiliotopoulos and Fotios Fitsilis ParITech: Transformation Framework for the Digital Parliament. *Big Data Cogn. Comput.* 2021, 5(1). DOI: <https://doi.org/10.3390/bdcc5010015>
9. Qu'est-ce que l'ANSSI, l'agence qui va s'assurer que la présidentielle n'est pas piratée? URL: <https://news.sfr.fr/hightech/actu/quest-ce-que-lanssi-lagence-qui-vassurer-que-la-presidentielle-nest-pas-piratee.html> (дата звернення: 10.12.2025).
10. Фейки як інструмент впливу на вибори. Аналітична доповідь / НИСД, Центр безпекових досліджень школа політичної аналітики НАУКМА. 2020. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/dopovid-dubov-1.pdf> (дата звернення: 10.12.2025)
11. Офіційний сайт Європейського Парламенту. <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> (дата звернення: 10.12.2025).
12. Participate in the work of a committee: <http://www.ourcommons.ca/Committees/en/Participate> (дата звернення: 9.12.2025).
13. Досвід цифровізації парла-

ментів країн світу. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29437.pdf> (дата звернення: 9.12.2025). **14.** Open data's impact "THEYWORKFORYOU" Taking the Long View. URL: <https://odimpact.org/files/case-study-they-work-for-you.pdf> (дата звернення: 10.12.2025). **15.** PMG African National Congress. URL: <https://www.pa.org.za/> (дата звернення: 10.12.2025). **16.** MZALENDO – Eye on Kenyan Parliament. URL: <https://info.mzalendo.com/> (дата звернення: 10.12.2025). **17.** About Dokeza. URL: <https://dokeza.mzalendo.com/about/> (дата звернення: 10.12.2025). **18.** Інформаційна довідка щодо особливостей функціонування парламентських сайтів: структура, контент, методи оцінювання ефективності. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33537.pdf> (дата звернення: 10.12.2025). **19.** Там само. **20.** Камінська Н., Камінська А. Новелізація правового регулювання штучного інтелекту: міжнародний і наднаціональний виміри. *Наше право*. 2025. № 2. С. 234–242. <https://doi.org/10.71404/NP.2025.2.35>. **21.** Guide to digital transformation in parliaments. С. 29–30. **22.** Омельченко Н., Лукашенко А. Організаційно-правові засади та етапи розвитку сучасного українського парламентаризму. *Європейські перспективи*. 2025. № 1. С. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.9>. **23.** Конституційно-правові та теоретичні засади модернізації українського парламентаризму в умовах реалізації європейського вибору: моногр. / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Скрипнюка, А. Р. Крусян, О. В. Батанова. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 444 с.

References

1. Dynnyk I. Tsyfrovyi parlament: mozhlyvosti ta vyklyky dlia roboty narodnykh deputativ v umovakh viiny. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezpererвної osvity*. Seriya «Ekolohiia. Publichne upravlinnia ta administruvannia». 2025. № 1 (7). С. 80–84. DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2025-1.09> (in Ukr.). **2.** Fokina A. O. Do pytannia vykorystannia shchuchnoho intelektu u zakonotvorchii diialnosti / International scientific conference, Riga, the Republic of Latvia, August 25–29, 2025. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-598-3-7> (in Ukr.). **3.** Guide to digital transformation in parliaments. Inter-Parliamentary Union and Association of Secretaries General of Parliaments, 2023. R. 42. **4.** Digital Compass: the European way for the Digital Decade. URL: <https://eufordigital.eu/library/2030-digital-compass-the-european-way-for-the-digital-decade/> (data zvernennia: 10.12.2025). **5.** Zaiets Ye. H. Perspektyvy i vyklyky dlia parliamentaryizmu v umovakh rozvytku tsyfrovoho konstytutsionalizmu. *Naukovyi visnyk Uzhhorod. natsion. univer*. Seriya Pravo. 2024. Vyp. 84. Ch. 1. S. 144–150. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.21> (in Ukr.). **6.** World e-Parliament Report. 2024. 69 r. URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/reports/2024-10/world-e-parliament-report-2024> (data zvernennia: 9.12.2025). **7.** Information & Digital Strategy for Parliament 2024–27. URL: https://www.parliament.uk/globalassets/information-and-digital-board/2570_hop_digital_strategy_layout_aw_digital.pdf (data zvernennia: 9.12.2025). **8.** Dimitris Koryzis, Apostolos Dalas, Dimitris Spiliotopoulos and Fotios Fitsilis ParlTech: Transformation Framework for the Digital Parliament. *Big Data Cogn. Comput.* 2021, 5(1). DOI: <https://doi.org/10.3390/bdcc5010015>. **9.** Qu'est-ce que l'ANSSI, l'agence qui va s'assurer que la présidentielle n'est pas piratée? URL: <https://news.sfr.fr/hightech/actu/quest-ce-que-lanssi-lagence-qui-va-sassurer-que-la-presidentielle-nest-pas-piratee.html> (data zvernennia: 10.12.2025). **10.** Feiky yak instrument vplyvu na vybory. Analychna dopovid / NISD, Tsentri bezpekovykh doslidzhen shkola politychnoi analyky NAUKMA. 2020. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/dopovid-dubov-1.pdf> (data zvernennia: 10.12.2025) (in Ukr.). **11.** Ofitsiinyi sait Yevropeiskho parlamentu. <https://www.europarl>

europa.eu/portal/en (data zvernennia: 10.12.2025). 12. Participate in the work of a committee: <http://www.ourcommons.ca/Committees/en/Participate> (data zvernennia: 9.12.2025). 13. Dosvid tsyfrovizatsii parlamentiv krain svitu. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29437.pdf> (data zvernennia: 9.12.2025) (in Ukr.). 14. Open data's impact "THEYWORKFORYOU" Taking the Long View. URL: <https://odimarket.org/files/case-study-they-work-for-you.pdf> (data zvernennia: 10.12.2025). 15. PMG African National Congress. URL: <https://www.pa.org.za/> (data zvernennia: 10.12.2025). 16. MZALENDO – Eye on Kenyan Parliament. URL: <https://info.mzalendo.com/> (data zvernennia: 10.12.2025). 17. About Dokeza. URL: <https://dokeza.mzalendo.com/about/> (data zvernennia: 10.12.2025). 18. Informatsiina dovidka shchodo osoblyvosti funktsionuvannia parlamentskykh saitiv: struktura, kontent, metody otsiniuvannia efektyvnosti. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33537.pdf> (data zvernennia: 10.12.2025) (in Ukr.). 19. Tam zhe. 20. Kaminska N., Kaminska A. Novelizatsiia pravovoho rehuliuвання shchudnogo intelektu: mizhnarodnyi i nadnatsionalnyi vymiry. *Nashe pravo*. 2025. № 2. S. 234–242. <https://doi.org/10.71404/NP.2025.2.35> (in Ukr.). 21. Guide to digital transformation in parliaments. S. 29–30. 22. Omelchenko N., Lukashenko A. Orhanizatsiino-pravovi zasady ta etapy rozvytku suchasnogo ukrainskoho parlamentaryzmu. *Yevropeiskii perspektivy*. 2025. № 1. S. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.9> (in Ukr.). 23. Konstytutsiino-pravovi ta teoretychni zasady modernizatsii ukrainskoho parlamentaryzmu v umovakh realizatsii yevropeiskoho vyboru: monohr. / za red. Yu. S. Shemshuchenka; O. V. Skrypnika; A. R. Krusian; O. V. Batanova. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 444 s. (in Ukr.).

Zaiets Yevhen. Foreign experience of digital transformation of parliament

Introduction. *The dynamics of modern state-building, European integration processes, along with the operation of the legal regime of martial law, the implementation of international legal standards in the legislation of Ukraine, the modernization of legal consciousness and legal culture, are accompanied by the digitalization of all spheres of public and state life, lawmaking and law enforcement. Therefore, it is natural to draw attention to the constitutional traditions, foreign experience in the organization and activities of parliaments, parliamentary and other related procedures, interparliamentary interaction under the influence of intensive digitalization, digital constitutionalism.*

The aim of the article is to summarize foreign experience in the digital transformation of parliament, its organization and activities, to determine on this basis key patterns and trends, and the feasibility of taking into account successful practices in Ukrainian realities.

Results. *Emphasis is placed on the significant digital progress of the results of the activities of national parliaments, the European Parliament, and interparliamentary associations, in particular, the Ukrainian Parliament entered the top 15 legislative bodies in the world in terms of the level of digital governance and strategy (World e-Parliament Report 2024) in the areas of: digital governance, infrastructure, parliamentary systems, support for parliamentary users, digital content, public engagement. The importance of the "Digital Compass" for the EU Digital Decade, the EU Digital Decade of "digital sovereignty", the Charter of Digital Rights and the relevant laws DSA, AIA, DMA, etc. is emphasized for such growth. The Inter-Parliamentary Union emphasizes that the vast majority of parliaments have multi-year digital strategies, so the UK Parliament's Digital Strategy for 2024–2027, the French*

"Assemblée Numérique" strategy, and the cybersecurity and cyber defense strategies of other states are worth noting.

Conclusions. *There is an active implementation of digital tools, in particular, web applications, electronic offices, tools for discussing legislative initiatives, monitoring the activities of parliamentarians and the implementation of legislation, submitting electronic petitions, appeals, etc. This ensures openness and accessibility of voters to information, documents, legislative procedure, databases, public discussion, expertise, increasing the effectiveness of the activities of deputies, employees of parliamentary and research services, the quality and effectiveness of legislation, mechanisms for its implementation. Interesting successful practices of the UK, Estonia, France, Canada, Germany, Australia etc., features of the use of AI in the work of legislative bodies, the acceptability of electronic voting (in online format), etc. are highlighted. The need to improve the constitutional and legal foundations of the organization and activities of the Verkhovna Rada of Ukraine was noted, in the context of digitalization and counteraction to russian aggression, widespread hybrid security threats and risks.*

Keywords: *parliament, digitalization, parliamentarism, constitutionalism, e-voting, foreign experience, European Parliament, legislative activity.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 03.03.2026

Дата публікації: 24.03.2026